

Sygn. akt II KK 322/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Dołhy (przewodniczący)

SSN Krzysztof Cesarz

SSN Waldemar Płóciennik (sprawozdawca)

Protokolant Marta Brylińska

w sprawie **P. A.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu bez udziału stron w trybie art. 535 § 5 kpk

w dniu 12 grudnia 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w P.

z dnia 3 lipca 2013 r.,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 25 stycznia 2013 r.

uchyla zaskarżony wyrok w części utrzymującej w mocy rozstrzygnięcia zawarte w pkt III i IV wyroku Sądu Rejonowego w P. i sprawę w tym zakresie przekazuje Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w P. wyrokiem z dnia 25 stycznia 2013 r., sygn. akt ... 722/12 ustalił, że P. A. został skazany prawomocnymi wyrokami tego Sądu:

1. z dnia 22 listopada 2010 r., sygn. akt ... 786/10, za przestępstwo z art. 62 ust. 1 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, popełnione w dniu 19 sierpnia 2010 r., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 (trzech) lat próby oraz na karę grzywny w wymiarze 120 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki na kwotę 10 złotych (na podstawie art. 71 § 1 k.k.); na poczet orzeczonej kary grzywny zaliczono skazanemu okres zatrzymania od dnia 19.08.2010 r. do dnia 20.08.2010 r. i uznano grzywnę za wykonaną do wysokości 4 stawek dziennych grzywny, przy czym prawomocnym postanowieniem z dnia 21 marca 2012 r., sygn. ... 107/12, Sąd Rejonowy w P. zarządził wykonanie orzeczonej tym wyrokiem kary pozbawienia wolności;

2. z dnia 29 listopada 2010 r., sygn. akt ... 808/10, za przestępstwo z art. 62 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, popełnione w dniu 26 września 2010 r., na karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 3 (trzech) lat próby, przy czym prawomocnym postanowieniem z dnia 21 marca 2012 r., sygn. ... 106/12, zarządzono wykonanie orzeczonej tym wyrokiem kary pozbawienia wolności;

3. z dnia 4 maja 2011 r., sygn. akt ... 57/11, za przestępstwo z art. 207 § 1 k.k., popełnione w okresie od 30 czerwca 2010 r. do 18 listopada 2010 r., na karę roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres 5 (pięciu) lat próby, przy czym prawomocnym postanowieniem z dnia 17 kwietnia 2012 r., sygn. ... 57/11, Sąd Rejonowy zarządził wykonanie orzeczonej tym wyrokiem kary pozbawienia wolności;

4. z dnia 3 czerwca 2011 r., sygn. akt ... 233/11, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 8 lutego 2011 r., na karę 8 (ośmiu) miesięcy, przy czym wyrok ten został utrzymany w mocy wyrokiem Sądu Okręgowego w P. z dnia 25 listopada 2011 r., sygn. akt ... 631/11;

5. z dnia 2 września 2011 roku, sygn. akt ... 434/11, za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., popełnione w dniu 6 lutego 2011 roku, na karę roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności;

6. z dnia 11 października 2011 r., sygn. akt ... 651/11, za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 30 maja 2011 r., na karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności; na poczet kary pozbawienia wolności zaliczono okres tymczasowego aresztowania skazanego od dnia 30 maja 2011 r. do dnia 31 maja 2011 r.;

7. z dnia 19 grudnia 2011 r., sygn. akt ... 837/11, za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., popełnione w dniu 16 lipca 2011 r., na karę 2 (dwóch) lat i 11 (jedenastu) miesięcy pozbawienia wolności; na poczet kary pozbawienia wolności zaliczono okres tymczasowego aresztowania skazanego od dnia 28 lipca 2011 r. do dnia 19 grudnia 2011 r.,

a następnie:

I. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. oraz art. 569 § 1 k.p.k. wymienione w punktach 1, 2 i 3 wyroki jednostkowe Sądu Rejonowego w P.: z dnia 22 listopada 2010 r., sygn. akt ... 786/10, z dnia 29 listopada 2010 r., sygn. akt ... 808/10 oraz z dnia 4 maja 2011 r., sygn. akt ... 57/11, połączył i orzekł wobec P. A. karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 2 (dwóch) lat i 4 (czterech) miesięcy;

II. na poczet orzeczonej w punkcie I kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okresy pozbawienia wolności odbyte w sprawach jednostkowych;

III. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. oraz art. 569 § 1 k.p.k. wymienione w punktach 4, 5 i 6 wyroki jednostkowe Sądu Rejonowego w P.: z dnia 3 czerwca 2011 r., sygn. akt ... 233/11, z dnia 2 września 2011 r., sygn. akt ... 434/11, oraz z dnia 11 października 2011 r., sygn. akt ... 651/11 połączył i orzekł wobec P. A. karę łączną pozbawienia wolności w wymiarze 2 (dwóch) lat i 10 (dziesięciu) miesięcy;

IV. na poczet orzeczonej w punkcie III kary łącznej pozbawienia wolności zaliczył skazanemu okres pozbawienia wolności od dnia 27 września 2010 r. do dnia 12 października 2010 r., odbyty w sprawie ... 247/10 oraz od dnia 30 grudnia 2011 r. do dnia 30 sierpnia 2012 r. w sprawie ... 233/11 oraz od dnia 30 sierpnia 2012 r. do dnia 25 stycznia 2013 r. w sprawie ... 434/11;

V. ustalili, iż w pozostałej części połączone wyroki podlegają odrębnemu wykonaniu;

VI. na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie co do objęcia wyrokiem łącznym wyroku z punktu 7;

VII. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz adwokata M. F. kwotę 120 złotych oraz 23 % od powyższej kwoty podatku od towarów i usług tytułem wynagrodzenia za nieopłaconą pomoc prawną świadczoną z urzędu;

VIII. kosztami wyroku łącznego obciążył Skarb Państwa (k. 95-96 akta ... 722/12).

Apelację od tego wyroku wywiódł obrońca skazanego. Zaskarżył on orzeczenie w części dotyczącej rozstrzygnięcia w pkt I i III, zarzucając w obu przypadkach obrazę prawa materialnego art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k., poprzez błędną ocenę zebranego materiału dowodowego polegającą na przyjęciu, że odnośnie do każdej z orzeczonych kar łącznych brak jest podstaw do przyjęcia zasady pełnej absorpcji (k. 121-122).

Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku łącznego i zastosowanie w pkt I i III zaskarżonego wyroku zasady absorpcji.

Sąd Okręgowy w P. wyrokiem z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. ... 337/13, po rozpoznaniu apelacji obrońcy skazanego utrzymał w mocy w zaskarżonej części wyrok Sądu Rejonowego w P., uznając wywiedzioną apelację za oczywiście bezzasadną.

Kasację w sprawie wniósł Prokurator Generalny, który zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego w P. na korzyść skazanego P. A. w zakresie utrzymującym w mocy wyrok Sądu Rejonowego w P. w części dotyczącej rozstrzygnięcia w pkt III o połączeniu kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokami Sądu Rejonowego w P. o sygn. ... 233/11, ... 434/11 i ... 651/11. Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na przeprowadzeniu nienależytej kontroli odwoławczej i utrzymaniu w mocy rażąco niesprawiedliwego orzeczenia, wydanego bowiem z naruszeniem przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, a mianowicie art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 86 § 1 k.k., polegającym na niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego, co skutkowało przy połączeniu jednostkowych kar pozbawienia

wolności orzeczonych wobec P. A. wyrokami Sądu Rejonowego w P.: z dnia 3 czerwca 2011 r., sygn. ... 233/11, z dnia 2 września 2011 r., sygn. ... 434/11 i z dnia 11 października 2011 r., sygn. ... 651/11 - orzeczeniem kary łącznej w wymiarze 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności w sytuacji, gdy prawidłowo ukształtowana kara łączna pozbawienia wolności możliwa była do orzeczenia w wymiarze 2 lat i 5 miesięcy. W konkluzji Prokurator wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 3 lipca 2013 r., sygn. ... 337/13 w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest zasadna, ponieważ wyrok Sądu Okręgowego w P. zapadł z rażącym naruszeniem prawa.

Zgodnie z treścią art. 433 § 1 k.p.k., sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach środka odwoławczego, a w zakresie szerszym o tyle, o ile ustawa to przewiduje. Konieczność szerszego rozpoznania sprawy przewiduje m. in. art. 440 k.p.k., zgodnie z którym, orzeczenie podlega zmianie na korzyść oskarżonego albo uchyleniu niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów, jeżeli jego utrzymanie w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe.

Sąd Okręgowy w P. rozpoznał apelację wniesioną przez obrońcę skazanego jedynie w granicach postawionych zarzutów, przez co nie dostrzegł, że wyrok łączny Sądu Rejonowego w P. został wydany z rażącym naruszeniem przepisów wskazanych w kasacji.

Sąd Rejonowy w P., łącząc w wydanym w dniu 25 stycznia 2013 r. wyroku kary pozbawienia wolności wymierzone wyrokami wymienionymi w pkt III tego orzeczenia, oparł się na błędnym ustaleniu, co do wyroku zaocznego wydanego w sprawie ... 434/11 oraz wyroku w sprawie ... 651/11.

Z akt sprawy ... 434/11 wynika, że wyrok zaoczny z dnia 2 września 2011 r. orzekający wobec P. A. karę roku i 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności nie pozostał w obrocie prawnym, wobec złożenia przez oskarżonego sprzeciwu, w związku z czym wyrok ten utracił moc (postanowienie o uwzględnieniu sprzeciwu k. 137 akt ... 434/11). Efektem ponownego rozpoznania sprawy, było wydanie przez Sąd Rejonowy w P. w dniu 3 listopada 2011 r. wyroku skazującego P. A., za czyn z

art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., na karę roku i 3 (trzech) miesięcy pozbawienia wolności, z orzeczeniem wobec oskarżonego obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej D. O. kwoty 2 000 zł i przepadku dowodów rzeczowych (k. 171-172).

Od wyroku Sądu Rejonowego w P. z dnia 11 października 2011 r. w sprawie ... 651/11, którym orzeczono wobec oskarżonego P. A. karę 10 (dziesięciu) miesięcy pozbawienia wolności apelację wniósł jego obrońca. Sąd Okręgowy w P. uznał, że apelacja ta zasługiwała na uwzględnienie w zakresie rozstrzygnięcia o karze pozbawienia wolności i wyrokiem z dnia 17 lutego 2012 r. (... 774/11) zmienił wyrok Sądu Rejonowego w P. w ten sposób, że orzekł wobec oskarżonego karę 6 (sześciu) miesięcy pozbawienia wolności (k. 156 akt ... 651/11).

Sąd Rejonowy, wydając zaskarżony wyrok łączny, dopuścił się zatem rażącego i mającego istotny wpływ na treść tego wyroku naruszenia prawa materialnego, a postępowanie poprzedzające wydanie zaskarżonego wyroku przeprowadzone zostało bez zachowania wymogów prawa procesowego.

Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego jest szczególnym rodzajem postępowania, a jego przebieg regulują przepisy rozdziału 60 Kodeksu postępowania karnego, w tym art. 574 k.p.k. zgodnie z którym w kwestiach nie uregulowanych w tym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu zwyczajnym przed sądem pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze, oczywistym jest, że w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego obowiązuje przepis art. 366 § 1 k.p.k. obligujący przewodniczącego do takiego kierowania przebiegiem rozprawy, aby wyjaśnione zostały wszystkie istotne okoliczności sprawy. Jak podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 kwietnia 2007 r., sygn. III KK 83/07 (LEX nr 277247) w *postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego obowiązuje przepis art. 366 § 1 k.p.k. obligujący przewodniczącego rozprawy do takiego kierowania jej przebiegiem, aby wyjaśnione zostały wszystkie okoliczności sprawy. Te okoliczności winny być wyjaśnione w sposób pozwalający na dokładne ustalenie, czy zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego, przy czym nie jest wystarczające ograniczenie się do zbadania przesłanek z art. 85 k.k., to jest ustalenie, że przypisane skazanemu prawomocnymi wyrokami przestępstwa,*

pozostające w zbiegu realnym, popełnione zostały przed wydaniem pierwszego, choćby nieprawomocnego wyroku. Konieczne jest nadto dokładne ustalenie treści prawomocnych wyroków na podstawie akt spraw jednostkowych, z uwzględnieniem rozstrzygnięć sądów odwoławczych, a także ich modyfikacji w toku postępowania wykonawczego poprzez decyzje o warunkowym przedterminowym zwolnieniu, warunkowym zawieszeniu wykonania kary orzeczonej w wymiarze bezwzględny, zarządzeniu wykonania kary warunkowo zawieszanej itp., (...).

Z protokołu rozprawy głównej z dnia 25 stycznia 2013 r. wynika, że wobec braku sprzeciwu stron Sąd, na podstawie art. 394 § 1 k.p.k., uznał za ujawnione bez odczytywania i zaliczył w poczet materiału dowodowego dokumenty z szeregu kart, w tym z karty 48 i 51, na których znajdują się odpowiednio odpisy: wyroku zaocznego z dnia 2 września 2011 r., sygn. ... 434/11, wymierzającego karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz wyroku z dnia 11 października 2011 r. sygn. ... 651/11, wymierzającego karę 10 miesięcy pozbawienia wolności (k. 87). Sąd, wobec niezapoznania się z aktami spraw ... 434/11 i ... 651/11, nie wziął pod uwagę, że po uwzględnieniu sprzeciwu i ponownym rozpoznaniu sprawy został wydany w dniu 3 listopada 2011 r. wyrok o sygn. ... 434/11 wymierzający karę roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności, zaś w sprawie ... 651/11 wskutek zaskarżenia wyroku Sądu I instancji został on zmieniony w postępowaniu odwoławczym przez obniżenie orzeczonej kary pozbawienia wolności do 6 miesięcy. Sąd Rejonowy w P. nie dysponował w związku z powyższym wszystkimi istotnymi dowodami dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy i w związku z tym nie był w stanie dokonać pełnej oceny całokształtu materiału dowodowego przy wydaniu wyroku łącznego.

Sąd Okręgowy w P., nie dostrzegając powyższych uchybień, rażąco naruszył dyspozycję art. 433 § 1 k.p.k. i art. 440 k.p.k., bowiem powinien był wyjść poza granice wniesionego środka odwoławczego i uchylić wyrok Sądu Rejonowego w tej części, nie czyniąc zaś tego, doprowadził do przeniknięcia błędu do orzeczenia odwoławczego, co spowodowało, że jest ono rażąco niesprawiedliwe.

Wskazane wyżej nieprawidłowości są rażące i mają istotny wpływ na treść wyroku łącznego. Sąd bowiem w tym wyroku, w rozstrzygnięciu w pkt III połączył kary jednostkowe pozbawienia wolności orzeczone wymienionymi w tym punkcie wyrokami, których suma - wskutek błędnego ustalenia treści tych prawomocnych

orzeczeń - wyniosła 3 lata, tymczasem suma tych kar, przy prawidłowym ustaleniu treści tych wyroków, wynosi 2 lata i 5 miesięcy. Stąd też Sąd Najwyższy uznał kasację za oczywiście zasadną, uchylił wyrok w zaskarżonej części i sprawę przekazał w tym zakresie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym Sądowi Okręgowemu w P. (rozstrzygnięcie z pkt IV wyroku Sądu Rejonowego, miało charakter akcesoryjny w stosunku do rozstrzygnięcia z pkt III, co pociągało za sobą konieczność uchylenia wyroku Sądu odwoławczego w części odnoszącej się do obu tych punktów). W toku ponownego rozpoznania sprawy Sąd odwoławczy będzie zobowiązany do respektowania powyższych uwag oraz omówionych przepisów prawa procesowego i materialnego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.